

Извршно резиме

СОЈУЗ ПРОТИВ ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

„Технички семинар за трговија со луѓе со цел за трудова експлоатација која се фокусира врз земјоделскиот сектор“

Според МОТ, земјоделството е клучен економски сектор за земјите ширум светот, во кој се вработени повеќе од една милијарда луѓе. Понатаму, земјоделската работа има силна врска со сиромаштијата во повеќето земји ширум светот и останува вториот најголем извор на работни места, од особена важност за жените и младите луѓе. На 27-28 април 2009 година под покровителство на *Сојузот против трговија со луѓе* се одржа “Техничкиот семинар за трговија за трудова експлоатација која се фокусира врз земјоделскиот сектор“ во Виена. Овој технички семинар беше организиран во духот на **Одлуката Бр. 3/06 Борба против трговија со луѓе**, со коешто се задолжува КСП под покровителство на Специјалниот претставник да „преземе одговорност во рамките на ОБСЕ во врска со одржувањето и олеснувањето состаноци за размена на информации и искуства меѓу националните координатори, претставници назначени од страна на државите учеснички и експерти за борба против та трговија со луѓе“¹ и **Одлука Бр. 8/07 за борба против трговија со луѓе со цел за трудова експлоатација**. Семинарот се фокусираше подлабоко врз искуствата и научените лекции засновани врз постоечките практики кај државите учеснички во поглед на трговија со луѓе за трудова експлоатација во земјоделскиот сектор, како и обезбедување можност за учесниците да ги идентификуваат општите предизвици. Свкупната цел на овој настан беше да се собере експертиза, како и да се зајакне дијалогот и размената на информации меѓу националните власти кои се занимаваат со ова прашање, кон крајната цел на давање поддршка и охрабрување на државите учеснички во спроведувањето на заложбите на ОБСЕ, со истовремено обезбедување место за размена на информации и мрежно поврзување.

Техничкиот семинар собра заедно над 100 експерти, вклучувајќи владини претставници (на пр. претставници од агенциите за трудова инспекција, спроведување на законот, социјалните служби, имиграција, обвинители и други релевантни власти), меѓународни организации и НВОи од државите учеснички во ОБСЕ и Партнерите за соработка. Техничкиот семинар овозможи платформа за размена на информации во врска со добрите практики во поглед на разбирањето на проблемот, идентификацијата, заштитата и помошта на жртвите, како и судското гонење на случаите. Клучните тематски точки нагласени за време на конференцијата беа:

1 Одлука на Советот на министри Бр. 3/06 Борба против трговија со луѓе.

- важноста од разбирањето на земјоделскиот сектор и неговите системски проблеми и како тие влијаат врз работниците со тоа што тие стануваат поизложени на ризик од та трговија со луѓе;
- потребата од прилагодување на сегашните практики на идентификација во рамките на еден повеќедисциплинарен пристап;
- потребата од реконструирање на поимите за помош, заштита и надомест за лицата жртви на трговија со луѓе; и
- користа од повеќедисциплинарната соработка во кривичното гонење, заедно со предизвиците со кои се соочуваат властите на ова поле. ;

Воведни забелешки

Државите учеснички беа потсетени од страна на Специјалниот претставник на ОБСЕ за заложбите, особено за Одлуката на Советот на министри Бр. 14/06 коешто ги повикува властите да осигурат дека во нивните трудови права се одразени минималните работнички стандарди и дека овие права треба да се спроведуваат со цел да се намали потенцијалот за трговија со луѓе. Понатаму, постои потреба од подобрување на пристапот на жртвите до помош и правда по пат на упатувачки механизми. Потребно е поголемо дејствување на национално ниво, заедно со посебното внимание кон ранливите групи (т.е. нередовните емигранти, жените и децата). Анализирањето на различните форми на трудовата трговија со луѓе од страна на економскиот сектор може да биде важен придонес за земјите и други учесници, помагајќи им да се здобијат со подлабоко разбирање на овој сложен и во голема мерка скриен проблем, бидејќи секој сектор на стопанството има различни структурни карактеристики и се регулира со различни закони. Недостатокот од идентификација на лицата жртви на трговија со луѓе во земјоделскиот сектор може да биде позначајна во споредба со другите облици на трговија со луѓе. Меѓу најпроблематичните области кои се посочени се: зависноста на работниците од работодавачите (вклучувајќи и поврзување на работникот со одреден работодавач); помалку легални канали на миграција за сезонските работници во земјоделскиот сектор; и постојаниот стереотип за тоа дека во овој сектор доминираат мажи, додека исто така опфатени се жените и децата. Многумина земјоделски работници се соочуваат со физичко насилство, но, главно, тие се повеќе склони кон тоа да искушат понапредни облици на принуда и контрола, како и опасни работни услови, коишто влијаат и врз нивното физичко и врз психолошкото здравје.

„Трипартитните“ конституенти на МОТ (на пр. владите, организациите на работодавачи и работничките организации) имаат многу важна улога во борбата против овие облици на модерно ропство, во тесна соработка со други партнери. Исто така, беше нагласено дека со фокусирањето врз определен сектор ова може да им помогне на учесниците подлабоко да навлезат во причините и последиците од трговијата со луѓе, земајќи ги предвид прашањата на синцирот на понуда кои инаку би можеле да се занемарат, како и посебните работнички уредувања коишто преовладуваат во овој сектор кои би можеле да ја зголемат ранливоста на работниците на сериозна експлоатација чии причинители се нивните работодавачи. Проучувањата на случаи во заднинскиот документ покажуваат дека најранливи се работниците емигранти, дека се вмешани трудовите претприемачи или агентите за вработување и дека работниците на почетокот можат да бидат „доброволни прифаќачи“ на работата но потоа да откријат дека не се во состојба да заминат поради одземањето на пасошите или заплашување. Исто така, проучувањата на случаите укажуваат на тоа дека работниците се предмет на лажни ветувања во поглед на платите и други услови (т.е. неприфатливи стандарди на сместување, долги и тешки работни часови и прекумерни одбитоци од платата, заедно со многу ниски плати или тарифите по парче производ коишто можат да бидат причина за должничко-обрзувачки ситуации). Беше нагласено дека физичкото насилство и заканите се употребуваат за заплашување на работниците, вклучително и кон членовите на семејството во матичната земја. Примери за наведените добри практики опфатија: дозвола за престој, заштита и помош на жртвите, поддршка за правата на земјоделските работници емигранти од страна на синдикатите, итн.

Седница 1: Разбирање на проблемот

Оваа седница беше посветена на разбирањето на структурните причини за ранливоста на работниците, односно кои се карактеристиките на секторот и работниците, и како тие придонесуваат кон ранливоста и експлоатацијата. Говорниците (т.е. еден консултант и НВО – Кав ЛаОвед и Центарот за женски иницијати-

ви „Сана Сезим“) споменаа голем број прашања коишто предизвикуваат ранливост кај работниците, како што се: сезонска и/или привремена работа којашто е исклучена од заштита, пониски плати од просечните и обично изолација поради фактот дека тие работат во рурални области. Беше нагласено дека овој облик на работа е еден од најнерегулираните системи изземен од трудови инспекции, додека работниците исто така се соочуваат со јазични бариери што води кон слаби нивоа на интеграција. Општо земено, тешко може да се досегне до работниците поради големата подвижност на сезонската работа. Голем број говорници посочија дека нискоквалификуваните работници се подготвени да ги прифатат овие работи и покрај тешкотиите, и дека постои општ недостаток од поддршка од страна на заедницата. Исто така, работниците се честопати соочени со должнички обврски и се изложени на расизам и дискриминација. Општо земено, на земјоделските работници им недостига информираност во врска со нивните права, други можности да најдат работа, услуги и поддршка, и како да се пожалат од работодавачот. Затоа, говорниците заклучија дека овие работници искусуваат висок степен на повеќестрана зависност од нивните работодавачи.

За време на оваа седница беа исто така споменати примери за добра практика коишто ги опфаќаат поднесувањата жалби од страна на НВОи против работодавачи; па сепак властите не се секогаш многу услужливи. Важно е да се истакне дека губењето на престојот е директна последица од губењето работа, што води кон депортација. Како резултат на тоа, поврзувањето на определен работодавач со дозволата за работа ги прави работниците позависни од своите работодавачи, што може да доведе до висок ризик на експлоатација. Друг проблем со којшто се соочуваат НВОите во обидите за пружање помош на лицата жртви на трговијата со луѓе се јазичните и комуникациските бариери, заедно со кусокот од човечки ресурси.

Седница 2:

Идентификација на случаи на трговија со луѓе со цел за трудова експлоатација во земјоделскиот сектор

Втората сесија беше насочена кон обезбедување информации за тоа како случаите на трговија со луѓе со цел за трудова експлоатација во земјоделскиот сектор се изразуваат (како на пример модели, општа практика на експлоатација и показатели) преку употребата на конкретни примери/проучувања на случаи во рамките на националното законодавство, како и акции кои водат кон препознавање на таквите случаи, вклучувајќи ги пропустите. Еден од клучните аспекти на оваа седница беше да им се разјасни на присутните како луѓето кои биле жртви на трговија со луѓе можат да бидат препознати, важноста од работењето во рамките на повеќедисциплинарниот пристап како и предизвиците за спроведување на целата таа работа.

Коалицијата на работниците од Имокале (НВО) истакна дека во текот на нивното работење, случаите со земјоделски работници кои биле држени спротивно од нивната волја не биле аномалии, туку дека всушност прилично висок процент од севкупната работна сила на фармата биле таму спротивно на нивната волја. Што се однесува до работата на препознавање, беше истакнато дека „ропството не постои во вакуум; не постои во изолација; туку тоа се наоѓа на крајниот дел на континуумо на трудовите злоупотреби“.² Всушност, лошите работни услови овозможуваат плодна почва во која ропството може да пушти корени (на пример, наемнини по единица производ под линијата на сиромаштија, без придонеси, без право за платена прекувремена работа, без права на организирање, итн.), кои не ги погодуваат само емигрантите туку и жителите; па така учесниците мораат да бидат внимателни во поглед на внатрешната трговија со луѓе. Бидејќи земјоделската работа е важен економски сектор, тоа може да им помогне на органите задолжени за спроведување на законот или на креирачите на политиките во препознавањето на жртвите, како и да ја вклучи заедницата преку процес на едукација и подигнување на свеста во контекстот на работничките права. Надворешните работници се клучна компонента во работата за превенција и препознавање. Во насока на ова, кога зборуваме со работниците неопходно е да се дискутираат со нив севкупните човекови права (т.е. правото да се напушти работното место), доколку тие самите себеси не се препознаваат како лица кои биле жртви на трговија со луѓе. Генерално, улогата на социјалните услуги е од огромно значење во процесот на пружање помош на жртвите на трговија со луѓе.

Искусвата на Отсекот за плати и работни часови (Министерство за труд на САД) и на Управата за социјална инспекција (Министерство за социјално осигурување на Белгија) покажаа дека трудовите инспектори имаат

2 Лаура Џермино (Laura Germino), Коалиција на работниците од Имокале (CIW) (Coalition of Immokalee Workers).

клучна улога во препознавањето на луѓето кои се жртви на недозволена трговија, во превенцијата на таквата трговија преку унапредувањето на работничките стандарди, како и за поддршката во истражувањето на случаите кои можат да завршат со кривично гонење. Беа нагласени спроведувањето, усогласеноста во помошта, партнерството и напорите во соработката како ефективна стратегија за исполнување на работата на Отсекот за плати и работни часови (ОПРЧ). Исто така, водење истраги кои се во врска со спроведувањето на законот и осигурување на почитувањето од страна на работодавачот по пат на интервјуа и други методи (на пр. примени плати, одработени часови, направени одбитоци, начини на превоз до работа, животните и работните услови), покажаа добри резултати. Во однос на опсегот на истражувањето од страна на ОПРЧ, важно е да се истакне дека можат да се идентификуваат ситуации каде што работниците можат да бидат заплашувани, заканувани, или држени против своја волја.

Координацијата беше потцртана како клучен фактор за секое успешно спроведување инспекција, на тој начин олеснувајќи ја размената на информации и соработката меѓу инспекциските служби. Управата за социјална инспекција напомена дека во Белгија постои општа служба на Службата за социјално разузнавање и истражување, којашто ги координира инспекциските политики на четирите поважни инспекциски служби на повисоко управно ниво во земјата. Понатаму, на локално ниво постојат оперативни инспекциски единици, коишто се состојат од сите релевантни партнери во борбата против нелегалната работа и социјалната измама (со претставниците на инспекциските служби, полицијата, обвинителот). Размените на информации и состаноците се одвиваат редовно, а исто така се спроведуваат и заеднички акции од страна на инспекторите и органите задолжени за спроведување на законот. Беше нагласено дека еден важен координативен инструмент којшто до сега постои само две години во Белгија е базата на податоци ЏЕНЕСИС (GENESIS) којшто им допушта на сите социјални инспектори да видат кои работодавачи се испитуваат од страна на која било друга инспекциска служба, кои престапи се пријавени во минатото, и кој инспектор ја врши истрагата. Исто така, во Белгија се придава поголема важност на придонесот на социјалната инспекција кон случаите на трговија со луѓе, чишто правни истражни надлежности се широки, а нивното финансиско влијание врз престапниците е од голема важност.

Севкупно, горните примери ја потврдија важноста на еден повеќе-дисциплинарен пристап во рамките на широк опсег на различни учесници, вклучувајќи ги контактите со обвинителите. Во поглед на научените лекции, тие можат најдобро да се резимираат со: „од пресудна важност за секој социјален инспектор да биде постојано свесен за наидувањето на потенцијални ситуации на трудова експлоатација и за запознавање со потенцијалните жртви на трговија со луѓе... Инспекторите мора да бидат многу свесни за какви било показатели на трговија со луѓе на коишто наидуваат, исто така при рутински проверки. Во куиот временски период на една теренска инспекција, тие треба да ја здобијат довербата на потенцијалните жртви со цел да соберат важни информации. Премногу често, се плашам дека вистинските жртви на трговијата со луѓе се депортираат по инспекцијата, во тие случаи веројатно е престапите за експлоатација и трговијата со луѓе никогаш да не се откријат. Затоа подигнувањето на свеста кај инспекторите е толку многу важно.“³ Како резултат на тоа, обуката и подигнувањето на свеста на работниците и на заедницата претставува клучен аспект во спречувањето и идентификувањето на лицата коишто биле жртви на трговија со луѓе.

Седница 3:

Мерки за помош и заштита на жртвите на трговија со луѓе со цел за трудова експлоатација во земјоделскиот сектор

Третата седница имаше за цел да обезбеди информации во врска со посебните потреби на жртвите во рамките на поширокиот контекст на заштита (т.е. непосредна помош, медицинска и правна помош, психолошко советување, итн.), со цел да се даде пример за посебните потреби на лицата жртви на трговија со луѓе во земјоделскиот сектор преку употреба на конкретни примери/проучувања на случаи. Исто така, оваа седница покажа примери од случаи на предизвици со коишто се сретнале обезбедувачите на социјални услуги, вклучувајќи ги адвокатите во нивната тековна работа со лицата жртви на трговија со луѓе.

Лекарите без граници (МСФ Италија) работи со земјоделски работници емигранти преку мобилни медицински и социјални екипи во централна и јужна Италија со првенствено фокусирање врз помошта, особено пристапот

³ Петер Ван Хаувермерен (Peter Hauwermeiren), Министерство за социјална безбедност.

до здравствената заштита и подобрувањето на животните услови. Интервенција се случува главно онаму каде што потребите се посериозни. Во 2007 година, организацијата организираше прашалник со цел да ги идентификува потребите и карактеристиките на целната група со цел обезбедување услуги. Резултатите покажаа дека земјите на потекло варираат од потсахарска Африка до новите земји членки на ЕУ (на пр. Романија и Бугарија), додека 97% од испитаниците беа мажи, повеќето недокументирани. Анализите исто така укажаа на масовна експлоатација (пр. задолжително плаќање на посредниците) и лоши животни услови (на пр. повеќе од 60% од испитаниците живееле во напуштени куќи, без директен пристап до вода, електрична струја или греење), како и слаб пристап до здравствена заштита. Студијата укажува на фактот дека повеќето здравствени услови се поврзани со работните и животните услови, како што е инфективната болест на дишните патишта. Како последица на ова, МСФ Италија започна да работи со локалните власти со цел да се посвети внимание на голем број прашања, вклучително и подобрен пристап до чиста вода и олеснет пристап до здравствена заштита.

ИОМ Москва ги сподели резултатите добиени по пат на Програмата за борба против трговија со луѓе во Руската Федерација, преку заеднички напори и проактивно учество на руската влада и на меѓународната заедница. Резултатите од програмата даваат неколку примери на случаи на експлоатација во земјоделскиот сектор; па сепак е важно да се истакнат тешкотиите во откривањето на овој облик на кривично дело. Врз основа на податоците собрани во рамките на проектите против трговија со луѓе спроведени од страна на ИОМ во земјата, од вкупниот број на 330 жртви на трговија со луѓе на кои им било помогнато до сега во рамките на проектот, 45% биле вовлечени во принудна работа, од коишто 28 жртви биле експлоатирани во земјоделскиот сектор, повеќето емигранти. Резултатите од помошта обезбедена од страна на ИОМ во горе наведените случаи укажуваат на фактот дека лицата жртви на трговија со луѓе биле држени во лоши животни услови и, како последица на тоа, страдале од различни физички нарушувања (на пр. кардиоваскуларни и респираторни болести, проблеми со очите и инфективни болести како што се туберкулоза, бронхитис и пневмонија, како и уролошки и отоларинголошки нарушувања). Исто така, врз основа на еден од презентираниите проучувања на случаи, жртвите биле присилени да работат долги часови, во несоодветни услови како што се лошо осветлување и во подруми без греење. Како резултат на тоа, според медицинските заклучоци, на голем број лица жртви на трговија со луѓе би им било неопходно долготрајно медицинско лекување на физичките нарушувања предизвикани од искуството на трговијата со луѓе, особено: гастритис поради постојана слаба исхрана; остеогенетски нефропатии и проблеми со грбот предизвикани од долгите часови работа во подгрбавена положба; проблеми со бубрезите поради престојување во незагреана зграда; панкреатитис; како и еилоивни растројства. Значајно е да се истакне дека, по добивањето соодветна помош, психолошката состојба на жртвите се подобрила како резултат на индивидуална и групна терапија.

Двете презентации дадоа примери за силната врска меѓу лошите животни и работни услови со патологиите од коишто страдаат лицата жртви на трговија со луѓе. Овие два примера овозможуваат корисна илустрација на видовите услуги коишто би требале да и се обезбедат на оваа целна група.

Проектот за правда на доелеништвото, Јужен правен центар за сиромаштија, образложи голем број општи заштитни и посебни заштитни механизми на земјоделската работа во Соединетите американски држави, вклучувајќи ја и заштитната повторна авторизација на жртвите на трговија со луѓе, законот за заштита на сезонските земјоделски работници емигранти и регулативите за гостинските работници. Беа истакнати голем број клучни фактори коишто доведуваат до трговија со луѓе за земјоделска работа и експлоатација, какви што се: исклучување од одредени трудови закони, статус на доселеници, изолација/непристапност до информирање и застапници, сезонска работа, емиграција, неспроведување на законите, повеќекратни зависимости, дискриминација на работното место и во заедниците, како и јазичните бариери. Во однос на проблематичните области поврзани со доселеничкиот статус: без документи, без преносливост, и честопати подложност на високи такси за вработување. Понатаму, голем предизвик е зависноста од трудовите претприемачи/под-изведувачи, особено кога се поднесува тужба од името на жртвите на трговија со луѓе. Од позитивна гледна точка, недокументираниите емигранти се опфатени со работничките закони и имаат полн пристап до судовите, на тој начин поттикнувајќи ги да истапат со жалби. Граѓанските спорови ги води Јужниот правен центар за сиромаштија во името на клиентите (лицата жртви на трговија со луѓе), и на жртвите им се доделуваат спогодби. Врз основа на искуството стекнато при обезбедувањето правна помош на лицата жртви на трговија со луѓе, Центарот ја имаше следнава препорака: потребата од обезбедување еднаков пристап до судовите без оглед на статусот, регуларизација/социјални услуги за жртвите на трговија со луѓе, еднаква опфатност согласно работничките закони, преносливост, следење/лиценцирање на трудовите претприемачи и вработувачи и кривична одговорност на одгледувачите за прекршување на законите.

Седница 4:

Истрага и кривично гонење на случаи на трговија со луѓе со цел за трудова експлоатација во земјоделскиот сектор

Конечната седница се фокусираше врз научените лекции и предизвиците од истрагите до кривичното гонење на случаите на трговија со луѓе во земјоделскиот сектор врз основа на минати или актуелни случаи. Еден од клучните аспекти на оваа седница беше да и се обезбедат на публиката конкретни примери на повеќедисциплинарна тимска работа во текот на процесот, како пример на добра практика.

Управата за гранична полиција (Република Србија) истакна дека нејзината земја има подготвено голем број мерки на национално ниво за борба против трговија со луѓе, меѓу кои: национален координатор, специјализиран тим, ратификација на меѓународни инструменти и префрлување во националното кривично право, национална стратегија, како и Национален акционен план (нацрт). Од 2003 година, покренати се 166 кривични случаи против 385 нелегални трговци со луѓе, додека беа идентификувани 307 жртви. Од 1 март 2004 година, интегриран е систем на социјална заштита во услугите, во заеднички проект со Министерството за труд и социјални работи и со Мисијата на ОБСЕ во Србија. Агенцијата за координација на заштитата од трговија со луѓе го има за главна задача осигурувањето на правата на жртвите, идентификувањето и помагањето на жртвите и координирањето на активностите на владата и на НВО агенциите. Понатаму, агенцијата исто така поднесува пријави за барање за привремен престој од името на жртвите. До сега, пружена е помош на 298 лица жртви на трговија со луѓе. Двата примера на презентирани случаи ги покажаа следниве карактеристики: употреба на лажни ветувања за време на процесот на вработување, одземање на пасошите, лоши животни и работни услови, ограничување на движењето, ирелевантни долги работни часови, „препродавање“ на жртвата, повеќекратна зависност, изолација, закани за насилство и страв од апсење и депортација.

Одделот за борба против кривичните дела поврзани со трговија со луѓе (Украина) изложи дека тие имаат подготвено сеопфатен механизам за посветување внимание на трговија со луѓе кој се движи од целосна усогласеност на Кривичниот законик со Протоколот од Палермо, до специјализиран Оддел за борба против кривични дела поврзани со трговија со луѓе. Од 2000 година, идентификувани се 2.628 жртви, како и 2.331 случаи на трговија со луѓе. Во врска со кривичното гонење на случаите беше истакнато дека (од 2001 до 2007 година) судовите успешно решиле 461 случаи. Во поглед на трговија со луѓе за трудова експлоатација, 50% од пронајдените случаи се во земјоделскиот сектор. Во 2008 година Одделот се занимаваше со десет случаи на трговија со луѓе во земјоделскиот сектор, од коишто два беа меѓународни (кои се состоеа од 50 лица жртви на трговија) додека осум беа внатрешни случаи на трговија со жртви од Молдавија, Монголија и Узбекистан. Главните области на експлоатација се: одгледување зеленчук, сточарство, одгледување сено, и други видови земјоделска работа каде што жртвите морале да работат 17-19 часови дневно. Основните споменати ризични групи беа: трудови емигранти, бездомници, жители на руралните области (привлечени од можноста за краткотрајно вработување). Насилството и заканите по живот беа наведени меѓу средствата кои ги употребувале нелегалните трговци со луѓе во однос на жртвите. Врз основа на информациите собрани од случаите, вработувањето се вршело по пат на огласи во весници а жртвите биле пренесувани во групи од по седум до десет луѓе. Повеќето работници биле присилувани да работат на приватни фарми: биле заклучувани навечер, пасошите им биле одземани, а нивните услови за живеење биле без основните хигиенски потреби. Од 2008 до 2009 година, идентификувани се 50 жртви. Доказите за таквите случаи се собрани најмногу по пат на огласите во печатените медиуми, заклучоците од испитувањата на вештаците експерти на информациите од жртвите добиени од страна на властите за спроведување на законот во земјите на дестинација, експертизата овозможена од жртвите, информации од властите задолжени за спроведување на законот во земјите на дестинација, авионски билети и, најмногу, од сведочењата на жртвите. Во 2009 година, започнати се кривични случаи против нелегалните трговци со луѓе. Меѓу предизвиците при документирањето и истражувањето на случаите на трговија со луѓе со цел за трудова експлоатација во земјоделскиот сектор, беше споменато, е потребата од докажување на експлоатацијата од самиот почеток на случајот, бидејќи е полесно да се соберат такви докази за случаите на внатрешна трговија со луѓе. Исто така, тешкотијата да се докаже намерата за експлоатација во времето на процесот на вработување, недостатокот од искуство во документирањето на случаите и во обете земји на потекло и на дестинација, различни законодавни системи и отсуство на специјализиран персонал за оваа тематика беа исто така наведени како предизвици.

Централната канцеларија за борба против нелегалната работа во Франција ја фокусираше својата презентација врз примерот на проучување на случај во врска со едно француско претпријатие идентификувано од страна

на голем број учесници (вклучувајќи и трудови инспектори) како полски земјоделски работници на коишто им била дадена работа преку кооперанти. Прекршоците направени од страна на француското претпријатие се движат од симулирање на платите (непријавена работа и плаќање на социјалните служби), до вработувањето странци без соодветни работни дозволи. Постојаните жалби ги навеле властите да отворат судска истрага, за да ги сосредоточат сите поврзани напори и информации во рамките на едно единствено досие. Заднинските информации за случајот покажаа дека претпријатието имало канцеларија во земјата на потекло која била задолжена за вработување на земјоделски работници, додека во земјата на дестинација неговите дејности биле главно насочени кон барање работа. Поголемиот дел од вработувањата и барањето работа се вршеле по „прекажан устен пат“ а договорите за работа врз основа на „потреба“. Биле потпишани договори меѓу агенцијата за вработување и работниците, а била наплаќана месечна такса за вработување, додека на работниците им била ветаена исплата кога ќе се вратат во земјата на потекло. Во текот на истрагите се утврдило дека работниците имале лоши услови на живеење и работа (на пр. долги работни часови, напорни работи, итн.). платите не им биле исплатени, а вработените немале никаква социјална заштита. Предизвиците од овој случај укажуваат на голем број научени лекции, како што се: потребата од подобрување на идентификацијата на жртвите, тешкотиите во идентификувањето случаи поради мноштвото места на вработување, како и проблеми во добивањето информации од земјата на потекло. Искуството укажа на фактот дека, иако биле присутни елементи на трговија со луѓе, во времето на истрагата случајот не се третираше како случај на трговија од страна на властите; па сепак многу нешто е научено од ова искуство.

Белгискиот обвинител искажа дека, во Белгија, само 3% од активното население е ангажирано во сезонска работа во земјоделскиот сектор (повеќето семејни претпријатија). Понатаму, работодавачите не се секогаш обврзани да плаќаат придонеси за социјално осигурување за одредени категории работници; на пример, во определени земјоделски дејности. Што се однесува до работниците емигранти, тие се повеќето сезонски и недокументирани. Врз основа на претставениот случај, започната е истрага од страна на властите задолжени за спроведување на законот во 2008 година со цел испитување на вработувањето на недокументирани работници на извесна фарма за собирање јаболки. Во интервенцијата на властите задолжени за спроведување на законот во соработка со властите за социјална инспекција се идентификуваа 11 работници без соодветни социјални документи. Случајот покажа голем број карактеристики: многу лоши услови на живеење и работа, никаква социјална заштита на работниците, употреба на закани поврзани со статусот на работниците и повеќекратна зависност од работодавачот/кооперантите. Беа истакнати предизвиците поврзани со идентификувањето случаи. Сепак, важно е да се нагласи дека Белгија има многу добар тим од искусни НВОи коишто пружаат помош и интервенција во таквите случаи. Во секој од двата презентирани случаи беа постигнати убедувања и меѓу размислувањата дадени во еден од случаите беше фактот дека сторителите ја искористиле ранливата состојба на работниците, им плаќале неразумна плата, и не им обезбедиле социјално осигурување.

Завршни забелешки

Во нејзините завршни забелешки, Специјалниот претставник на ОБСЕ ги резимираше резултатите од техничкиот семинар со укажување на значајноста од информации засновани врз докази, добра анализа и, пред сè, силна политичка волја за соодветно посветување внимание на овој проблем преку спроведувањето на добрите практики. Таа ја призна неопходноста од повеќе-дисциплинарен пристап во којшто соработката, мрежната поврзаност, размената на информации и следењето на ситуацијата кон конкретни акции е неделив дел од секојдневната практика на сите учесници (на пр. трудови инспектори, НВОи, власти задолжени за спроведување на законот, синдикатите и здравствените работници). Понатаму, Специјалниот претставник ги потсети властите за потребата од зајакнување на работата во врска со осигурување на работничките права согласно националното законодавство и меѓународните инструменти. Показателите на трговија со луѓе се важни како практични средства, но знаењето како да се користат овие средства е клучен фактор во посветувањето внимание на ова прашање. На тој начин, неопходна е обука за сите учесници.

Во духот на овој настан, Специјалниот претставник ги повика државите учеснички во ОБСЕ и Партнерите за соработка да ја земат предвид ефективностa на сегашните практики, особено кога постојат јасни докази за злоупотреба и експлоатација на постапките. Сè на сè, „Сфативме дека начинот на којшто е организиран земјоделскиот сектор бара повторно обмислување и прилагодливост во нашите практики, особено потребата од вклучување на клучните учесници, какви што се НВОите и социјалните партнери, како и општата јавност,

вклучувајќи ги и медиумите, со цел подигнување на свеста за подобра превенција и идентификација ...
Со споделување на искуствата и научените лекции меѓу државите учеснички во ОБСЕ и Партнерите
за соработка можеме да ја олесниме работата.⁴

Демант: Ова резиме се заснова врз презентациите одржани на Техничкиот семинар.
За повеќе детали, погледнете ги самите презентации: http://www.osce.org/conferences/agricultural_09.html.

⁴ Ева Бијаудет, Специјален претставник на ОБСЕ и координатор за борба против трговија со луѓе.